

VARIA ATQUE BREVIORA

FONETIKA U GLOTTOLOĠIJA

Ta' A. CREMONA

Il-vokali â u ie fin-Nomi u Aġġettivi. Il-vokali â fin-Nomi u Aġġettivi tal-forma *KvKvK* iktarx tkun mitluba minn konsonanti tal-gerżuma (*laringali*) jew minn dentali enfatika: *Eż.: Hares, raheb* (fil-Malti pr: *raheb*), *haġeb, għažeb, tames, ha-tem, qaleb, għaref, għaxer, għareb*. F'nomi jew aġġettivi oħra l-a tikser fid-dittong *ie* bħal *f'żiemel, fieres, kiefer, eċċ.*

Konsonanti Mtennija li tinxorob f'wahda fl-inflessjoni tal-kelma. Meta l-aħbar sillaba tispiċċa b'żewġ konsonanti, il-vokali ta' qabilhom tiehu l-aċċent toniku (aċċent mahtuf shih — (stressed). *Eż.: Ċurkett, kurpett, dublett.* Izda meta dan l-aċċent titilfu, għax taħbat wara sillaba bl-aċċent, l-aħbar konsonanti taqa'. *Eż.: Friekeṭ (minn furketta), brieret (minn ber-ritta); kriepeṭ; dbieleṭ.*

Regula: Konsonanti mtennija fl-aħbar sillaba tinxorob f'wahda meta fil-plural jew fl-inflessjoni taħbat wara l-ewwel sillaba b'aċċent toniku.

Il-Kelma 'Mkien' fil-Malti: Li kieku kellek taqleb għall-Malti mill-Ingliż il-frażi: *In the place I met you*, etc. xi tgħid: *Fl-imkien li ltqajt miegħek*, jew *fil-post li ltqajt miegħek?*—Nahseb li taġġiel l-aħbar traduzzjoni. Għaliex?

Il-kelma *mkien* ġejja mill-Għarbi: mimmat tal-verb *kan* (kien), u tisser *post* (Alġerija, Trip.). Fil-Malti baqgħet tisser ukoll *post*, bħal *f'kullimkien, xi mkien*, kif ukoll fil-kelma *flimkien* li b'semantiċiżmu twassgħet fis-sens (*together* fl-Ingliż). *Wegħidha* nohduha bis-sens negattiv u ngħidu *imkien*, jiġifieri *f'ebda post*. Izda f'das-sens il-kelma Maltija *mkien* mhix haġa oħra hlief il-forma mqassra taż-żewġ kelmiet *ma ma kan* li fil-Għarbi jfissru *fl-ebda post*.

Il-kelma safja *mkien* bil-plural *mkejjien* li daħlet f'xi kitba, izda mhux fit-taħdit, tmur kontra s-sens popolari tal-kelma u għalhekk ta' min jaħrabha. Hadd mhu sa iġġid *fl-imkien* biex ifisser *fil-post*, meta wkoll din il-kelma tista' titthawwad mal-kelma *flimkien* li fil-Malti hadet tifsira oħra. Noqogħdu għalhekk għall-użu popolari tal-kelma li skond il-fonetika u s-semantika hadet forma u tifsira differenti, barra milli fl-espressjonijiet *xi mkien, kullimkien*.